

СТАНОВИЩЕ

от д-р Дончо Стоянов Донеv – доцент в Бургаски свободен университет

(н.ст., име, презиме, фамилия – акад. дл. във висшето училище или научна организация)

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

професионално направление 3.2. Психология

докторска програма *Педагогическа и възрастова психология*

Автор: *Вера Илиева Тодорова*

Тема: *Житейски цели, емпатия, нарцисицъм и благополучие в юношеска възраст.*

Научен ръководител: *доц. д-р Светлана Николова Сарийска*

(акад. дл., н. ст., име, презиме, фамилия – висше училище или научна организация)

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Настоящото становище е изготвено във връзка със заповед № РД-21-568 от 16.03.2023 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и решение на назначеното с нея Научно жури за провеждане на процедура за защита на дисертационен труд.

Представеният от Вера Тодорова комплект материали е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ. Становището е изготвено на база на:

- автобиография;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- научни статии (3 броя);
- списък с научната продукция.

Голяма част от трудовата активност на Вера Тодорова е свързан с висшето образование. Две години (2006 – 2008) заема длъжност „Старши експерт международна дейност“ в Тракийски университет. А през последните 7 години е асистент по психология в ДИПКУ към същия университет. Бакалавърска, а след това и магистърска степен по хуманитарни науки придбива в Съединените Американски щати. През 2017 г., успешно защитава и магистърска степен в програмата по позитивна психология на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“. Устойчивият интерес към проблемите свързани с благополучието в детска и юношеска възраст може да бъде проследен в научната активност на Вера Тодорова - 9 участия в национални и международни научни форуми с последващи публикации на български и английски език. Допълнителната квалификация в областта на приложната психология и психо-

терапията допълнително утвърждават персоналната значимост на професионалните цели, които Вера Тодорова си поставя.

Актуалност на тематиката

В дисертационния труд се разглежда централен за позитивната психология проблем – психичното благополучие. Той е поставен в персонален и социален контекст, като се насочва вниманието към конкретни фактори (житейски цели, емпатия и нарцисизъм). По този начин се прави опит за рационално обяснение на тенденцията от последните десетилетия за понижаване нивата на психично благополучие. Конституирането на изследването в юношеска възраст – ключов период за индивидуалното и социално развитие на индивида – придава допълнителна значимост на темата на дисертационния труд.

3. Познаване на проблема

Последователното и ясно изложение в първа глава на дисертационния труд разкрива задълбочено и аналитично познаване на концептите в проведеното изследване. В синтез са представени основополагащите виждания за благополучието. Систематизирани са подходите за класификация на благополучието, като е направена ясна диференциация между събективното и психичното благополучие, без да се игнорират закономерните връзки между тях. Емпатията, нарцисизма и житейските цели са разгледани в своето индивидуално и социално измерение. Приведени са данни от актуални изследвания, които подкрепят заявената авторска позиция. Въпреки, че всеки конструкт е разгледан в неговата самостоятелност – ясно и категорично – са очертани и теоретичните релации, като между тях, така и спрямо психичното благополучие.

4. Методика на изследването

В концепцията на изследването, прецизно са дефинирани изследователското поле, методите и технологията за неговото провеждане. Формулираната изследователска цел и задачите към нея напълно съответстват на издигнатите четири хипотези. Като диагностичен инструментариум е приложена тестова батерия от пет въпросника: Скала за психично благополучие (РИФ); Индекс за житейски цели; Скала за емпатия; Индекс за междуличностно реагиране; Нарцистично възхищение и съперничество (NARQ). Инструментите са релевантни на изследователската цел и подходящи за възрастта на изследваните лица. Използваният инструментариум е адаптиран за българската популация. А скалата за измерване на индекса на житейските цели е преводна. В рамките на дисертационния труд са извършени измервания на нейната валидност, надеждност и вътрешна консистентност, като по този начин са верифицирани получените чрез нея данни.

Яснотата на изложението в дисертационния труд би спечелило, ако данните за характеристиките на въпросника за индекс на житейските ценности бъдат представени във втора, а не в трета глава. Добре би било да се разгърне по-подробно и технологията на провеждане на самото тестиране на изследваните лица.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд е структуриран в увод, три глави, обобщение и изводи, литература и приложения. Използвани са 217 литературни източника, от които 21 на кирилица и 196 на латиница. Значителна част от тях са материали от научни сборници и списания от последните 10 години.

Налична е ясна логическа обвързаност между отделните части на дисертационния труд. Теоретичният анализ показва добро познаване на изследваните конструкти, като се разкрива и ясна позиция по разглеждания проблем. Планираното емпирично изследване е обосновано с ясни теоретични предпоставки. Представянето и задълбочения количествен и качествен анализ на получените данни, по категоричен начин, предопределят направените изводи.

Това дава основание трудът да се счита за автентичен и оригинален, а приносите на Вера тодорова (описани в Автореферат) да бъдат приети.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

В рамките на процедурата са представени три статии, публикувани в научни издания през периода 2020 – 2022 година. Докторантът е единствен автор и на трите материала. Те са пряко обвързани с темата на дисертационния труд, като представят данни от различни етапи на проведеното изследване.

7. Автореферат

Авторефератът точно отразява дисертационния труд в структурно и съдържателно отношение. В него са обхванати основните значими моменти и резултати от проведеното изследване.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Считам, че резултатите от проведеното емпирично изследване биха могли да послужат като основа за разработване на програма/и за повишаване на психичното благополучие в училище. Дисертационният труд притежава достойнства, които биха били полезни както в теоретичен, така и в практико-приложен план. В този смисъл, считам за препоръчително неговото адаптиране и издаване.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

От представените в настоящата процедура материали става ясно, че докторантът докторантът притежава задълбочени познания по темата на дисертационния труд, както и необходимите умения за теоретичен и емпиричен анализ.

Налични са научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагането му в ПУ „Паисий Хилендарски“.

Считам, че са изпълнени всички необходими условия – като на това основание давам своята положителна оценка – и предлагам на Уважаемото научно жури да присъди на Вера

Илиева Тодорова образователна и научна степен Доктор в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки професионално направление 3.2. Психология (Педагогическа и възрастова психология).

08.04.2023 г.

Изготвил становището:

(подпис)

доц. д-р Дончо Донев

(ак. дл., н. ст., име, фамилия)